

El poder de la dreta

La dreta ha guanyat totes les eleccions autonòmiques celebrades fins ara, malgrat ser la força menys autonomista.

El partit de la dreta –Aliança Popular entre 1983 i 1989, i a partir d'aleshores Partit Popular– ha guanyat les vuit convocatòries electorals autonòmiques. No sols les ha guanyades sinó que ha anat incrementant la distància sobre el segon partit, el PSOE. A les Illes el bipartidisme és asimètric. O sigui, molt escorat cap a la dreta. L'alternativa parlamentària als conservadors només s'ha pogut concretar en dues ocasions, quan el PP no ha tingut majoria absoluta i tots els altres s'han unit en la seva contra.

El primer govern. Les primeres eleccions, de 1983, determinaren un empat entre AP i PSOE en vots (107.948 contra 107.650) i en escons, 21 per hom. El PSM, amb quatre diputats, no podia inclinar la balança. La força desequilibrant la tenia Unió Mallorquina, amb sis escons, més els dos dels seus aliats de Menorca, un, i d'Eivissa, un altre.

Els resultats foren una sorpresa relativa. Gairebé tothom s'esperava que els socialistes, que havien guanyat clarament uns mesos abans (les generals d'octubre de 1982) fossin el primer partit. Però, a pesar que Aliança Popular (en coalició amb el Partit Demòcrata Popular i la Unió Liberal) obtenia la victòria per la mínima –escassos 300 sufragis de diferència– pareixia difícil que Jeroni Albertí, president d'UM, pactés amb la dreta. Si més no, ho indicaven així diversos fets. Un, que Albertí i el líder conservador, Gabriel Cañellas, tenien una relació personal molt dolenta. En segon lloc, que des del punt de vista estratègic AP volia aglutinar tota la dreta i per tant anorrear UM; consegüentment, un pacte amb la dreta podria fer perillar el futur del partit

regionalista –així es definien els d'Albertí, i no nacionalistes–. Tercer, que UM defensava en temes de llengua i territori postures molt més properes al nacionalisme (PSM) i fins i a tot a la moderació esquerrana (PSOE), que no a la dreta. I quart, i no poc important, la relació personal entre el líder socialista, Fèlix Pons, i el regionalista era bona.

Però, malgrat les aparences, Albertí decidí votar Cañellas com a president. Per què? Segons ell explicà en una entrevista posterior (1995), la seva decisió “no va ser una cosa de jo tot sol, va ser tot UM... però... jo no era totalment lliure (...) no era lliure perquè estava condicionat per motius econòmics”. Es referia a uns avals bancaris que serviren per a pressionar-lo, perquè els seus negocis estaven en franca situació de fallida. D'aquesta manera, explicava, no tingué més remei que fer el que “interessos extraparlamentaris que volien que fèssim, que votàssim cap a la dreta”. Aquell pacte es va dur a terme al despatx del financer Carlos March, a Madrid, els aspectes concrets del qual mai no es feren públics. El document va quedar a la caixa forta del banquer. Aleshores la Banca March era un dels poders fàctics més importants de Balears. Albertí, en fi, va donar el primer govern autònom de Balears al partit que més havia lluitat contra l'autonomia política de Balears i que s'havia abstenut en la votació de l'Estatut balear al Congrés.

El PSOE ja mai més ha tornat estar tan a prop dels conservadors. A partir d'aleshores la diferència entre el vot a AP (i després PP) i al PSOE no ha fet més que eixamplar-se. Vistos en perspectiva, doncs, aquells “interessos” que obligaren Albertí a votar la dreta l'encertaren de ple.

1987-1991. En les eleccions de 1987 AP obtenia un 37,2% dels vots (123.044) en el conjunt de les Illes. Els socialistes perdien competitivitat: només un 32,6% (107.762). El tercer partit, el CDS, quedava molt per sota, amb un 10% (34.046). Malgrat que AP no tenia majoria absoluta, novament UM i, també, el CDS pactaren amb els conservadors. Altre pic l'esquerra i el nacionalisme progressista quedaven a l'oposició.

Quatre anys més, AP aconseguia el seu gran objectiu estratègic: anorrear UM. El partit regionalista pactava una coalició preelectoral amb AP que obtenia la majoria absoluta, amb el 47,8% dels vots (160.650), enfront del 30% del PSOE (102.163).

Les eleccions de 1991 mostraven un canvi important. Així com la dreta havia fonamentat les seves primeres dues victòries en el vot dels pobles més petits a Mallorca i també en el conjunt d'Eivissa, en aquesta ocasió el vot urbà –és a dir, el de les deu ciutats més poblades: Palma, Marratxí, Lluçmajor, Calvià, Inca, Manacor, Maó i Vila d'Eivissa– començà a decantar-se cap a AP, i guanyà en algunes d'aquestes poblacions (aconseguia per primer cop la batllia de Palma, per exemple) i s'acostà molt al vot socialista en la resta.

1995-1999. Les següents dues convocatòries són de trànsit, la transició que mostra com el PP es va convertint en el partit majoritari en les poblacions més grans, sense perdre, però, la seva força en les més petites.

El 1995 la progressió favorable a la dreta fa un salt important. Assoleix el 45,4% dels vots (168.156) –amb majoria absoluta tot sol, sense UM–, davant del 24,3% del PSOE (90.008) i l'11% del PSM (41.242). El 1999 el partit dretà obté una enorme victòria en vots sobre els socialistes: 45% (160.545) contra 22,4% (80.327), però no aconseguí la majoria absoluta i Unió Mallorquina, amb tres escons, va pactar amb tota l'esquerra (PSOE, EU-Verds i Pacte Progressista d'Eivissa) per desallotjar el PP del Govern. Però pel que fa a l'estricta anàlisi de vots, el que val és que en aquella ocasió la dreta aconseguia una clara victòria en el vot urbà, sense perdre en el de localitats més

La dreta ha guanyat les vuit eleccions autonòmiques celebrades a Balears els darrers 30 anys: en sis ocasions ha governat, quatre de les quals amb majoria absoluta.

petites. El que determinà la pèrdua de la majoria absoluta conservadora foren 353 vots que inclinaren l'únic diputat de Formentera cap a l'esquerra.

2003-2011. Els comicis de 2003 pareixien, a priori, els de la recuperació del PSOE. Havia gaudit, per primer cop, del poder autonòmic –tot i que fos a través de coalició–, en el carrer es produïen les manifestacions contra el govern d'Aznar per mor de la guerra d'Iraq i tot indicava que l'esquerra i el nacionalisme podrien seguir governant. Inopinadament, però, el PP obtenia majoria absoluta, amb el 45,4% dels vots (190.572), i la recuperació del PSOE, amb el 25% dels sufragis (104.604), era minsa i a costa de la resta de l'esquerra, per tal com UM

quedava com a tercera força, amb el 7,5% dels vots (31.781), molt lluny dels majoritaris.

Al cap de quatre anys, gairebé es calca la situació de 1999. En el sentit que el PP obté una gran victòria, amb el 46% dels vots (192.577), davant del PSOE, que es recupera però només fins el 27,6% dels sufragis (115.477), però tanmateix queda per sota de la majoria absoluta per mor de la unió de tota l'esquerra eivissenca (PSOE + Eivissa pel Canvi) i de tots els partits a l'esquerra del PSOE a Mallorca (Bloc: PSM, Esquerra Unida, Els Verds i ERC) amb la qual cosa s'evità el trentè diputat conservador i s'obrí la porta al consegüent pacte d'UM amb l'esquerra. A efectes estrictament electorals, però, quedava clar que novament el PP tenia una gran potència tant en el vot urbà com en el de poblacions més petites i, a més, era igualment poderós en cadascuna de les Illes.

Aquesta força del partit conservador es deixa notar fort ferm el 2011 quan, a pesar d'haver passat quatre anys nefastos (corrupció, tres presidents del partit diferents, imputats a

dojo, bregues internes, etc.), és capaç d'aprofitar l'enfonsament del partit de Zapatero per a obtenir uns registres espectaculars. En efecte, el PP suma el 46,4% dels vots (194.680) davant del 21,4% (89.806) del PSOE. Més que duplica els sufragis socialistes, i més que quintuplica el resultat del tercer partit, el PSM, amb el 8,6% dels vots (36.149).

L'evolució electoral d'aquests trenta anys d'autonomia mostra meridiana-ment, en resum, com el PP, de començar empatant amb el PSOE, ha sabut enfortir-se orgànicament, concentrar el vot de dreta gairebé en exclusiva sota les seves sigles i ha estat capaç electoralment, malgrat passar per conjuntures polítiques molt diverses i en alguns casos molt dolentes per als seus interessos, de consolidar una enorme distància amb relació al segon partit, el PSOE, i al tercer, el PSM actualment. Tot plegat li ha permès guanyar totes les eleccions i governar en sis de les vuit legislatures autonòmiques, quatre de les quals amb majoria absoluta.

Miquel Payeras

La dreta ha guanyat totes les eleccions autonòmiques